

Ovaj projekt financiran je
sredstvima Europske unije

HRVATSKA U EU

Sloboda kretanja radnika
i sustav socijalne sigurnosti

VODIČ KROZ PRAVA

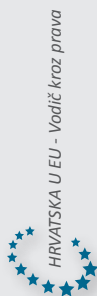
- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Središnji registar osiguranika - REGOS

hzo

Regos

HRVATSKA U EUROPSKOJ UNIJI

VODIČ KROZ PRAVA

Sloboda kretanja radnika
i sustav socijalne sigurnosti

Zagreb, 2012.

SADRŽAJ

<i>I. Uvod.....</i>	<i>01</i>
<i>II. Zdravstvena zaštita.....</i>	<i>04</i>
<i>III. Davanja za bolest.....</i>	<i>07</i>
<i>IV. Naknade za rodiljni i roditeljski dopust.....</i>	<i>08</i>
<i>V. Invalidska davanja.....</i>	<i>11</i>
<i>VI. Davanja za starost.....</i>	<i>14</i>
<i>VII. Pravo na obiteljsku mirovinu.....</i>	<i>17</i>
<i>VIII. Davanja za ozljede na radu i profesionalne bolesti.....</i>	<i>20</i>
<i>IX. Obiteljska davanja.....</i>	<i>24</i>
<i>X. Davanja za nezaposlenost.....</i>	<i>26</i>
<i>XI. Studenti.....</i>	<i>32</i>

Hrvatski građani u Europskoj uniji

Članstvo u EU od 1. srpnja 2013. godine

- vaše mogućnosti -

I. UVOD

Dragi građani, na stranicama koje su pred vama ukratko su predstavljena prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, te prava nezaposlenih osoba. Navedena su prava koja se ostvaruju na području Republike Hrvatske kao i ona prava koja od 1. srpnja 2013. godine možete ostvariti kao građani Europske unije!

Obvezno zdravstveno osiguranje provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja obuhvaćaju prava na:

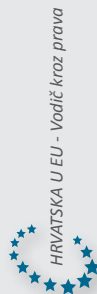
- zdravstvenu zaštitu i
- prava na novčane naknade.

U okviru prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja osiguravaju se i prava za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti koje obuhvaćaju i mjere za provođenje specifične zdravstvene zaštite radnika te dijagnostičke postupke kod sumnje na profesionalnu bolest.

Na obvezno zdravstveno osiguranje u HZZO-u obvezno se prijavljuju osobe koje u Hrvatskoj imaju utvrđeno prebivalište, te stranci s odobrenim stalnim ili privremenim boravkom, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Državljeni Europske unije koji su na putovanju u Hrvatskoj ili se iz nekog drugog razloga u Hrvatskoj nalaze samo privremeno, a obvezno su osigurani u jednoj od država članica Europske unije, imaju pravo na korištenje neophodne zdravstvene zaštite osnovom Europske kartice zdravstvenog osiguranja.

Na isti način ćete i vi, ako kao osigurana osoba HZZO-a privremeno boravite u jednoj od država članica Europske Unije te se iznenada razbolite, ozlijedite ili doživite nesreću, imati pravo u toj državi koristiti zdravstvenu zaštitu koja se ne može odgoditi do planiranog

povratka u Hrvatsku, a na teret HZZO-a. Pravo na zdravstvenu zaštitu unutar Europske unije koristit ćete, također, temeljem Europske kartice zdravstvenog osiguranja.

Obvezno mirovinsko osiguranje obuhvaća osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) i osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup).

Obvezno mirovinsko osiguranje financira se doprinosima osiguranika po stopi od 20% od plaće ili osnovice osiguranja. Osiguranicima I. i II. stupa 15% doprinosa uplaćuje se za I., a 5% za II. stup, a osiguranicima koji su osigurani samo u I. stupu svih 20% doprinosa uplaćuje se za I. stup.

Za naplatu doprinosa nadležno je Ministarstvo financija.

U mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) obvezno su osigurane osobe koje su u Republici Hrvatskoj zaposlene, obavljaju samostalnu ili profesionalnu djelatnost, uključujući samostalnu djelatnost poljoprivrede, osobe koje su na temelju neformalnih oblika rada obuhvaćene porezom na dohodak i obvezom plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje te ostale skupine osoba. Svojstvo osiguranika uspostavlja se podnošenjem prijave na osiguranje.

Prijavu podnosi:

- poslodavac osiguranika ili
- sam osiguranik, kada je obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje

Prijava se podnosi područnoj službi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, nadležnoj prema sjedištu poslodavca ili njegove poslovne jedinice (za zaposlene), odnosno prema mjestu prebivališta ili obavljanja djelatnosti, a rok za prijavu na osiguranje je 8 dana od nastanka činjenice na temelju koje se uspostavlja osiguranje (sklapanje ugovora o radu, početak obavljanja samostalne djelatnosti i dr.).

Iznimno, osoba za koju nije podnesena prijava na mirovinsko

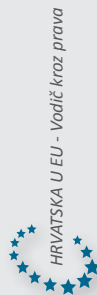
osiguranje može od Zavoda zatražiti da se njezino pravo na osiguranje, odnosno svojstvo osiguranika utvrdi rješenjem u upravnom postupku. Nakon prestanka obveznog mirovinskog osiguranja u I. stupu, u roku od godine dana, osoba može podnijeti zahtjev za tzv. „produženo osiguranje“, koje se kasnije pri ostvarivanju prava na mirovinu smatra obveznim osiguranjem.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje nadležna je ustanova za mirovine iz I. stupa.

U mirovinskom osiguranju na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup) osiguran je isti krug osoba koje imaju svojstvo osiguranika u I. stupu, ali koje su na dan početka primjene II. stupa (1. siječnja 2002.) ili u trenutku stupanja u osiguranje (zaposlenje ili samostalnu djelatnost ili prema drugoj osnovi) bile mlađe od 40 godina. Obvezno su osigurane i osobe koje su u 2002. bile starije od 40 godina i mlađe od 50 godina života, ako su se opredijelile za takvo osiguranje. Osobe koje su 1.siječnja 2002. imale navršених 50 godina života osigurane su samo u I. stupu.

Osoba koja je stekla svojstvo osiguranika i mlađa je od 40 godina života, dužna je u roku tri mjeseca izabrati obvezni mirovinski fond u Središnjem registru osiguranika (REGOS), u poslovnicama Financijske agencije (FINA). Ako u tom roku ne izabere obvezni mirovinski fond, REGOS će osiguranika po službenoj dužnosti rasporediti u jedan od postojećih obveznih mirovinskih fondova. Nakon prijave u obvezni mirovinski fond otvara se osobni račun radi evidentiranja prikupljenih doprinosa za mirovinsko osiguranje u II. stupu i prinosa od njihove kapitalizacije.

Nezaposlene osobe koje su prijavljene u evidenciju Hrvatskoj zavoda za zapošljavanje mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti ako ispune sve zakonom propisane uvjete. Tu naknadu moguće je zadržati i za vrijeme traženja posla u nekoj drugoj državi članici Europske unije. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, Hrvatski zavod za zapošljavanje postat će dio Europske mreže

javnih službi za zapošljavanje (EURES) te će Vam biti dostupna usluga posredovanja pri zapošljavanju u drugim članicama Europske unije. U okviru Hrvatskog zavoda za zapošljavanje već djeluju 4 Migracijska informacijska centra (MIC) u Područnim uredima Zagreb, Osijek, Rijeka i Split.

II. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Zdravstvenu zaštitu na teret obveznog zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj ostvarujete ako ste prijavljeni na obvezno zdravstveno osiguranje u HZZO-u, pri čemu svoj status osigurane osobe HZZO-a dokazujete zdravstvenom iskaznicom, odnosno ovjerenom kopijom prijave na zdravstveno osiguranje.

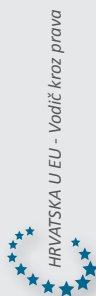
Što zdravstvena zaštita obuhvaća i gdje se ostvaruje?

Pravo na zdravstvenu zaštitu obuhvaća pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu i bolničku, pravo na korištenje lijekova koji su utvrđeni osnovnom i dopunskom listom lijekova HZZO-a, pravo na dentalno-protetsku pomoć i nadomjestke, pravo na ortopedsku i druga pomagala te pravo na zdravstvenu zaštitu u inozemstvu.

Zdravstvenu zaštitu na teret obveznog zdravstvenog osiguranja u Hrvatskoj možete ostvariti u zdravstvenim ustanovama, kod zdravstvenih radnika privatne prakse i kod isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala s kojima je HZZO sklopio ugovor o provođenju zdravstvene zaštite, odnosno o izradi i isporuci pomagala.

Vaše pravo na zdravstvenu zaštitu kada se krećete unutar Europske unije

Ako kao osigurana osoba HZZO-a privremeno boravite u jednoj od država članica Europske unije te se iznenada razbolite, ozlijedite ili doživite nesreću, imat ćete pravo u toj državi koristiti zdravstvenu

zaštitu koja se ne može odgoditi do planiranog povratka u Hrvatsku, a na teret HZZO-a.

Pravo na zdravstvenu zaštitu unutar Europske unije koristit ćete osnovom Europske kartice zdravstvenog osiguranja.

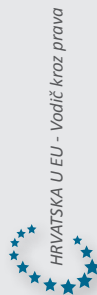
Europska kartica zdravstvenog osiguranja

Ako imate uredan status u obveznom zdravstvenom osiguranju u Hrvatskoj, u područnom uredu HZZO-a prema mjestu vašeg prebivališta može vam se na vaš zahtjev, besplatno, izdati Europska kartica zdravstvenog osiguranja (u daljnjem tekstu: Europska kartica). Ista kartica ne zamjenjuje zdravstvenu iskaznicu koju koristite u Hrvatskoj.

Europska kartica se, u pravilu, izdaje na rok od godine dana i važi do datuma koji je na njoj naveden. Iznimno, ako vam je utvrđen status u obveznom zdravstvenom osiguranju na razdoblje kraće od godine dana, Europska kartica će vam se izdati samo na razdoblje u kojemu ćete biti osigurani. Ako ste izaslani na privremeni rad u drugu državu članicu Europske unije, Europska kartica će vam se izdati za cjelokupno razdoblje izaslanja, a na isto razdoblje će se izdati i članovima vaše uže obitelji (bračnom drugu i djeci) koji s vama borave u inozemstvu. Izdavanje nove Europske kartice možete zatražiti u roku 30 kalendarskih dana prije isteka važeće, a ako izgubite zdravstveno osiguranje, obvezni ste karticu predati nadležnom područnom uredu HZZO-a.

Certifikat

U slučaju iznimnih okolnosti kao što je gubitak kartice ili iznenadni odlazak u inozemstvo, područni ured HZZO-a nadležan prema mjestu vašeg prebivališta izdat će vam, na vaš zahtjev, besplatno, takozvani Certifikat. On vrijedi od jednog do najviše 90 dana, a temeljem njega možete ostvarivati zdravstvenu zaštitu za vrijeme privremenog boravka u drugoj državi članici Europske unije, na jednak način kao i osnovom Europske kartice.

Umirovljenici

Ako ste korisnik hrvatske mirovine, osim hrvatske zdravstvene iskaznice, HZZO će vam na vaš zahtjev izdati i Europsku karticu.

Ako živite u Hrvatskoj, ali primete mirovinu iz neke od država članica Europske unije, zdravstvenu zaštitu u Hrvatskoj ćete koristiti na osnovi hrvatske zdravstvene iskaznice, ali na teret inozemnog nositelja zdravstvenog osiguranja. Inozemni nositelj će vam, u slučaju potrebe, izdati i Europsku karticu.

Ako živite u Hrvatskoj i primete mirovinu iz više država članica Europske unije, no ne i iz Hrvatske, zdravstvenu zaštitu u Hrvatskoj ostvarit ćete osnovom hrvatske zdravstvene iskaznice, no na teret nositelja zdravstvenog osiguranja države u kojoj ste ostvarili većinski staž. Stoga će vam isti inozemni nositelj, u slučaju potrebe, izdati i Europsku karticu.

Na isti način, Europska kartica će se izdati i osobama koje su prijavljene na obvezno zdravstveno osiguranje kao članovi vaše obitelji.

Članovi obitelji aktivnog osiguranika - radnika zaposlenog u drugoj državi članici Europske unije

Ako imate prebivalište u Hrvatskoj, a zdravstveno osiguranje ostvarujete preko člana vaše obitelji koji je zaposlen u jednoj od država članica Europske unije, zdravstvenu zaštitu u Hrvatskoj ćete koristiti temeljem hrvatske zdravstvene iskaznice na jednak način kao i ostali hrvatski osiguranici. No, troškove zdravstvene zaštite snosit će za vas inozemni nositelj zdravstvenog osiguranja države u kojoj je zaposlen član obitelji preko kojega ste prijavljeni na zdravstveno osiguranje. Inozemni nositelj će vam stoga, u slučaju potrebe izdati i Europsku karticu zdravstvenog osiguranja.

Planirano liječenje

Ako odlazite u drugu državu članicu Europske unije zbog liječenja, HZZO će vam podmiriti troškove liječenja samo ako ste prethodno HZZO-u podnijeli zahtjev i ako vam je temeljem podnesenog zahtjeva izdano odobrenje za liječenje.

III. DAVANJA ZA BOLEST

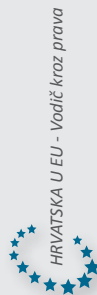
Pravo na naknadu plaće za vrijeme bolovanja

Pravo na naknadu plaće za vrijeme bolovanja u Hrvatskoj možete ostvariti ako ste u HZZO-u prijavljeni na obvezno zdravstveno osiguranje kao: osoba u radnom odnosu kod poslodavca sa sjedištem u Hrvatskoj, osoba izabrana na stalnu dužnost u određenim tijelima državne vlasti, osoba koja živi u Hrvatskoj, a radi u inozemstvu no nije tamo osigurana, član uprave trgovačkog društva, obrtnik, poljoprivrednik koji je obavezan plaćati porez na dohodak ili dobit, svećenik, osoba koja pruža pomoć hrvatskom ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata ili osoba sa statusom roditelja njegovatelja.

Pod bolovanjem se smatra odsutnost s rada zbog bolesti ili ozljede, odnosno drugih okolnosti kao što su medicinsko ispitivanje, izolacija zbog pojave zarazne bolesti, transplantacija organa ili živog tkiva u korist druge osigurane osobe HZZO-a, pratnja osigurane osobe HZZO-a na liječenje izvan mjesta njezina prebivališta, njega oboljelog djeteta ili supružnika, komplikacije u trudnoći, rodiljni dopust, dopust zbog smrti djeteta za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta, bolovanje zbog bolesti koja je neposredna posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu te bolovanje zbog ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Pravo na bolovanje utvrđuje izabrani doktor medicine primarne zdravstvene zaštite, a najdulje do roka utvrđenog posebnim propisom. Nakon proteka istog roka, pravo na bolovanje utvrđuje ovlašteni doktor HZZO-a.

Naknadu plaće isplaćuje poslodavac ili HZZO ovisno o duljini i vrsti bolovanja.

Vaše pravo na novčane naknade kada se krećete unutar Europske unije

Ako vi i članovi vaše obitelji imate prebivalište ili boravište u drugoj državi članici Europske unije, a prema hrvatskim propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja ostvarujete pravo na određene novčane naknade za vrijeme privremene spriječenosti za rad, njih će vam u drugoj državi članici Europske unije i nadalje isplaćivati HZZO u skladu s hrvatskim propisima. Sporazumom između država može se dogovoriti da vam ih isplaćuje ustanova države u kojoj se nalazite, ali i tada sukladno hrvatskim propisima i na teret HZZO-a.

Ako je za ostvarivanje novčanih naknada propisano da prethodno morate imati ispunjen uvjet prethodne prijave na obvezno zdravstveno osiguranje u određenom trajanju, tada će vam se, za ostvarivanje tog prava u Republici Hrvatskoj ili u nekoj drugoj državi članici Europske unije, uzeti u obzir duljina prijave na osiguranje ostvarena u bilo kojoj državi članici Europske unije uključujući i Hrvatsku.

Na primjer, ako ste se, radi zaposlenja, preselili iz jedne u drugu državu članicu Europske unije, te je u drugoj državi članici uvjet za ostvarivanje prava na naknadu plaće za vrijeme bolovanja prethodna prijava na obvezno zdravstveno osiguranje u određenom razdoblju, prilikom utvrđivanja prava na naknadu plaće uzet će vam se u obzir prijava na obvezno zdravstveno osiguranje u obje države članice Europske unije.

IV. NAKNADE ZA RODILJNI I RODITELJSKI DOPUST

Pravo na roditeljske i roditeljske potpore (dopuste i pripadajuće novčane naknade) ostvaruju:

- Zaposleni i samozaposleni roditelji
- Roditelji koji ostvaruju drugi dohodak, poljoprivrednici izvan sustava poreza na dobit ili dohodak i nezaposleni roditelji te
- Roditelji izvan sustava rada

U načinu ostvarivanju prava na roditeljne i roditeljske potpore, s roditeljima djeteta izjednačeni su:

- Posvojitelji djeteta
- Skrbnik maloljetnog djeteta i udomitelj
- Stranci s odobrenim stalnim boravkom u Hrvatskoj
- Azilanti i osobe pod supsidijarnom zaštitom (bez uvjeta koji se odnose na državljanstvo i duljinu boravka u Hrvatskoj)

Zaposleni i samozaposleni roditelji

Ako ste zaposleni ili samozaposleni roditelj, pod uvjetima koje propisuju Zakon o roditeljnim i roditeljskim potporama možete ostvariti pravo na roditeljni i roditeljski dopust, pravo na rad s polovicom punog radnog vremena za vrijeme roditeljnog dopusta, dopust ili rad u skraćenom radnom vremenu zbog njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, pravo na rad s pola punog radnog vremena zbog pojačane njege djeteta, dopust trudne radnice ili dopust radnice koja je rodila ili dopust radnice koja doji dijete, stanku za dojenje djeteta, slobodan dan za prenatalni pregled te mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta.

Nezaposleni roditelji, roditelji koji ostvaruju drugi dohodak i poljoprivrednici izvan poreznog sustava

Ove kategorije roditelja pod uvjetom ispunjenja svih propisanih uvjeta, mogu ostvariti pravo na roditeljnu i roditeljsku poštedu od rada.

Roditelji izvan sustava rada

Ako pripadate u kategoriju osoba izvan sustava rada (ako ste umirovljenik, redoviti student, uzdržavana osoba prema propisima socijalne skrbi ili ne pripadate niti jednoj od navedenih kategorija, ali ste uredno prijavljeni na obvezno zdravstveno osiguranje) možete ostvariti pravo na roditeljnu i roditeljsku brigu o djetetu, ako ispunjavate i druge propisane uvjete.

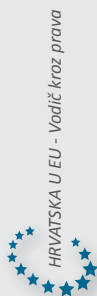
Kako se prava ostvaruju?

Prava na roditeljske i roditeljske potpore ostvaruju se u područnom uredu HZZO-a nadležnom prema mjestu prebivališta i to uglavnom temeljem pisanog zahtjeva korisnika prava, osim roditeljskog dopusta koji se ostvaruje temeljem izvješća o bolovanju izabranog doktora majke djeteta.

Vaša prava na roditeljske i roditeljske potpore kada se krećete unutar Europske unije

Ako je za ostvarivanje prava na roditeljske i roditeljske potpore određeno da prethodno morate imati ostvareno prebivalište, radni staž ili obvezno zdravstveno osiguranje u određenom periodu, za ostvarivanje tog prava u jednoj državi članici Europske unije, pa tako i u Hrvatskoj, uzet će vam se u obzir duljina prebivališta, zaposlenja ili zdravstvenog osiguranja koje ste ostvarili i u drugoj, odnosno drugim državama članicama Europske unije.

Ako vi i članovi vaše obitelji imate prebivalište ili boravište u drugoj državi članici Europske unije, a prema hrvatskim propisima ostvarujete pravo na određene novčane naknade, njih će vam u drugoj državi članici Europske unije i nadalje isplaćivati HZZO u skladu s hrvatskim propisima. Sporazumom između država može se dogovoriti da vam ih isplaćuje ustanova države u kojoj se nalazite, ali i tada sukladno hrvatskim propisima i na teret HZZO-a.

V. INVALIDSKA DAVANJA

INVALIDSKA MIROVINA

Za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- postojanje invalidnosti
- uvjet staža.

Invalidnost može nastati kao posljedica:

1. bolesti i ozljede izvan rada
2. ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Invalidnost postoji:

- kada je kod osiguranika, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice prema tjelesno i psihički zdravome osiguraniku iste ili slične naobrazbe i sposobnosti (profesionalna nesposobnost za rad).

Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad osiguranika obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Kada je kod osiguranika utvrđena profesionalna nesposobnost za rad, utvrđuje se preostala radna sposobnost ako se, s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost, može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugom poslu.

- kada kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak sposobnosti za rad (opća nesposobnost za rad).

Uvjet staža je ispunjen kada:

- mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka ako je invalidnost nastala zbog bolesti ili ozljede izvan rada i to prije navršenih 65 godina života. Kao radni vijek uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana

nastanka invalidnosti. Osiguraniku koji je nakon navršene 20. godine života bio na redovitom školovanju i takvim školovanjem stekao višu stručnu spremu radni vijek računa se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je stekao visoku stručnu spremu od navršene 26. godine života. Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za razdoblje koje je osiguranik:

- proveo na odsluženju vojnog roka
- bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje

- Ako je invalidnost nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Iznimno pravo na invalidsku mirovinu stječe osiguranik:

- kod kojega je nastala invalidnost prije 35. godine života, a ima višu stručnu spremu, ako je do dana nastanka invalidnosti navršio staž osiguranja od najmanje dvije godine, a osiguranik koji ima visoku stručnu spremu ako je do dana nastanka invalidnosti navršio jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja

- kod kojega je invalidnost nastala prije 30. godine života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

Osiguranik kod kojega je invalidnost nastala kao posljedica radnje za koju je pravomoćnom presudom osuđen za kaznena djela protiv Republike Hrvatske i kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom ne stječe, odnosno gubi pravo na invalidsku mirovinu ostvarenu na temelju te invalidnosti s prvim danom idućega mjeseca od mjeseca u kojem je presuda donesena u kaznenom postupku i postala pravomoćna.

Ako u ovom slučaju postoji pravo članova obitelji osiguranika na uzdržavanje od osiguranika, njegova će se invalidska mirovina isplaćivati tim članovima obitelji u visini obiteljske mirovine.

Ostvarivanje prava - podnošenje zahtjeva

Postupak ostvarivanja prava pokreće se podnošenjem zahtjeva područnoj službi ili područnom uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema mjestu prebivališta (boravišta) tražitelja prava, a ako je prebivalište podnositelja zahtjeva u inozemstvu, nadležna je područna služba ili ured na čijem je području bilo posljednje osiguranje.

Vaše pravo na invalidsku mirovinu kada se krećete unutar Europske unije

Prema propisima Europske unije, zakonodavstva država članica u smislu invalidskih davanja mogu se podijeliti u dva tipa:

Države sa zakonodavstvom «tipa A» – prema ovom zakonodavstvu visina invalidske mirovine ne ovisi o trajanju razdoblja osiguranja ili prebivanja već je za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu potrebno da je osoba u trenutku nastanka invalidnosti bila osigurana u toj državi.

Države sa zakonodavstvom «tipa B» - prema ovom zakonodavstvu visina invalidske mirovine ovisi o dužini trajanja osiguranja, odnosno prebivanja i izračunava se prema istim propisima kao i starosna mirovina.

Invalidske mirovine iz hrvatskog osiguranja koje su nastale kao posljedica bolesti ili ozljede izvan rada ili ozljede na radu ili profesionalne bolesti ubrajaju se u mirovine „tipa B“.

Kada podnesete zahtjev za invalidsku mirovinu, nadležna ustanova države članice uzet će u obzir razdoblja osiguranja ili prebivanja u drugoj državi članici ako je to potrebno za priznanje prava na invalidsku mirovinu.

Svaka država članica primjenjuje nacionalne propise pri određivanju stupnja invalidnosti.

Invalidska mirovina isplaćivat će se bez obzira u kojoj državi članici imate prebivalište.

Naknada zbog tjelesnog oštećenja– vidi poglavlje VIII.

VI. DAVANJA ZA STAROST

Starosna mirovina

Pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža.

Pravo na starosnu mirovinu stječe i osiguranik zaposlen s nepunim radnim vremenom kada navršši 65 godina života i ako provede 15 godina u osiguranju.

U prijelaznom razdoblju do 2029. godine žene ostvaruju pravo na starosnu mirovinu pod povoljnijim uvjetima navršene starosne dobi:

Godina ostvarivanja prava	Propisana starosna dob -žene-	
	godine	mjeseci
2012.	60	6
2013.	60	9
2014.	61	0
2015.	61	3
2016.	61	6
2017.	61	9
2018.	62	0
2019.	62	3
2020.	62	6
2021.	62	9
2022.	63	0
2023.	63	3
2024.	63	6
2025.	63	9
2026.	64	0
2027.	64	3
2028.	64	6
2029.	64	9

Prijevremena starosna mirovina

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu stječe osiguranik kada navršši 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža.

Visina mirovine trajno se umanjuje za svaki kalendarski mjesec ranijeg ostvarivanja prava, do navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

U prijelaznom razdoblju od 2011. do 2029. godine žene ostvaruju pravo na prijevremenu starosnu mirovinu pod povoljnijim uvjetima navršene starosne dobi i mirovinskog staža:

PRIJEVREMENA STAROSNA MIROVINA ZA ŽENE		
Godina	Starosna dob	Mirovinski staž
2012.	55 god. i 6 mj.	30 god. i 6 mjeseci
2013.	55 god. i 9 mj.	30 god. i 9 mjeseci
2014.	56 god.	31 god.
2015.	56 god. i 3 mj.	31 god. i 3 mjeseca
2016.	56 god. i 6 mj.	31 god. i 6 mjeseci
2017.	56 god. i 9 mj.	31 god. i 9 mjeseci
2018.	57 god.	32 god.
2019.	57 god. i 3 mj.	32 god. i 3 mjeseca
2020.	57 god. i 6 mj.	32 god. i 6 mjeseci
2021.	57 god. i 9 mj.	32 god. i 9 mjeseci
2022.	58 god.	33 god.
2023.	58 god. i 3 mj.	33 god. i 3 mjeseca
2024.	58 god. i 6 mj.	33 god. i 6 mjeseci
2025.	58 god. i 9 mj.	33 god. i 9 mjeseci
2026.	59 god.	34 god.
2027.	59 god. i 3 mj.	34 god. i 3 mjeseca
2028.	59 god. i 6 mj.	34 god. i 6 mjeseci
2029.	59 god. i 9 mj.	34 god. i 9 mjeseci

Ostvarivanje prava - podnošenje zahtjeva

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva područnoj službi ili područnom uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema mjestu prebivališta, odnosno boravištW podnosi zahtjev. Ako je prebivalište podnositelja zahtjeva u inozemstvu, nadležna je područna služba ili ured na čijem je području bilo posljednje osiguranje.

Ostvarivanje prava na mirovinu iz II. stupa mirovinskog osiguranja

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje za članove II. stupa podatke iz rješenja o priznanju prava na mirovinu dostavlja REGOS-u. Osiguranik izabire mirovinsko osiguravajuće društvo koje će mu isplaćivati mirovinu iz II. stupa i nakon propisane procedure REGOS izdaje nalog o prebacivanju sredstava s osobnog računa člana fonda II. stupa (budućeg korisnika mirovine) na račun izabranog mirovinskog osiguravajućeg društva. Mirovinsko osiguravajuće društvo s osiguranikom sklapa ugovor o mirovini nakon što iz REGOS-a dobije podatak o ukupnom iznosu kapitaliziranih sredstava na osobnom računu na dan zatvaranja osobnog računa. Iz doznačenih sredstava, umanjениh za propisanu naknadu, mirovinsko osiguravajuće društvo, u skladu sa sklopljenim ugovorom, isplaćuje umirovljeniku doživotnu mjesečnu mirovinu iz II. stupa.

Vaše pravo na starosnu mirovinu kada se krećete unutar Europske unije

Ako ste bili osigurani u dvije ili više država članica Europske unije, postupak za ostvarivanje prava na mirovinu pokrećete podnošenjem zahtjeva nadležnoj ustanovi u državi članici u kojoj imate prebivalište ili u državi članici posljednjeg osiguranja. Ako u državi članici u kojoj imate prebivalište niste nikada bili u osiguranju, vaš zahtjev će se proslijediti u državu članicu posljednjeg osiguranja. Zahtjev podnesen u jednoj državi članici smatrat će se zahtjevom podnesenim u svim državama članicama.

Pravo na mirovinu moći ćete ostvariti u svim državama članicama u kojima ste bili u osiguranju najmanje dvanaest mjeseci te ako ispunjavate i druge uvjete prema nacionalnim propisima tih država,

npr. potrebne godine života.

Ako ste u nekoj državi članici navršili razdoblje osiguranja kraće od dvanaest mjeseci i ako samo na osnovi tog kraćeg razdoblja ne možete ostvariti pravo na mirovinu, njega će preuzeti sve ostale države članice u kojima ste bili u osiguranju i iz kojih možete ostvariti pravo na mirovinu, i to u razmjernom dijelu.

Sva razdoblja osiguranja koja ste navršili u državama članicama Europske unije bit će uzeta u obzir kada navršite potrebne godine života za starosnu mirovinu. Visina mirovine iz pojedine države članice ovisi o dužini trajanja razdoblja osiguranja ili prebivanja u toj državi. Vaša starosna mirovina isplaćivat će se bez obzira u kojoj državi članici Europske unije imate prebivalište.

VII. PRAVO NA OBITELJSKU MIROVINU

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu ako je osoba:

- navršila najmanje 5 godina staža osiguranja ili najmanje 10 godina mirovinskog staža ili
- ispunjavala uvjete o dužini mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu ili
- bila korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine ili
- bila korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.

Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranika.

Udovica /udovac /izvanbračni drug imaju pravo na obiteljsku mirovinu:

- ako su do smrti bračnog druga navršili 50 godina života ili
- ako su mlađi od 50 godina života i ako je do smrti bračnog druga nastupila opća nesposobnost za rad ili je takva nesposobnost nastala u roku od jedne godine nakon smrti bračnog druga ili

- ako je nakon smrti bračnog druga ostalo jedno ili više djece koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu, a udovica /udovac ili izvanbračni drug obavljaju roditeljsku dužnost prema toj djeci. Ako tijekom trajanja prava prema toj osnovi nastupi opća nesposobnost za rad, zadržavaju pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji takva nesposobnost.

Ako udovica /udovac ili izvanbračni drug do smrti bračnog druga nisu navršili 50, ali su imali 45 godina života, imaju pravo na obiteljsku mirovinu kada navršše 50 godina života.

Udovica/udovac ili izvanbračni drug, koji su tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu navršili 50 godina života zadržavaju to pravo trajno, a ako to pravo prestane prije navršene 50. godine života, ali nakon navršene 45. godine života, pravo na obiteljsku mirovinu mogu ponovno ostvariti kada navršše 50 godina života.

Udovica stječe pravo na obiteljsku mirovinu i kada je dijete osiguranika rođeno nakon njegove smrti. U tom joj slučaju pravo na obiteljsku mirovinu pripada od dana smrti osiguranika.

Izvanbračni drug ostvaruje pravo na obiteljsku mirovinu ako je izvanbračna zajednica postojala i trajala najmanje tri godine.

Razvedeni bračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.

Dijete stječe pravo na obiteljsku mirovinu:

- ako je u trenutku smrti roditelja mlađe od 15 godina ili mlađe od 18 godina i ako je prijavljen službi za zapošljavanje radi zaposlenja
 - ako je nastupila opća nesposobnost za rad, do dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, tada ima pravo na obiteljsku mirovinu za sve vrijeme dok takva nesposobnost traje
 - ako je opća nesposobnost za rad nastupila nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, a prije smrti osiguranika ili korisnika prava ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je umrli uzdržavao do svoje smrti

- ako je u trenutku smrti osiguranika na redovitom školovanju ili započne takvo školovanje nakon smrti osiguranika. To pravo pripada djeci do kraja redovitog školovanja, ali najduže do navršene 26. godine života. Ako je redovito školovanje prekinuto zbog bolesti, dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i za vrijeme bolesti, do navršene 26. godine života kao i nakon tih godina, ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubljeno za redovito školovanje, ako je ono nastavljeno prije navršenih 26 godina života.

Dijete kod kojega tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi opća nesposobnost za rad, zadržava to pravo dok postoji takva nesposobnost.

Roditelj kojega je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti ima pravo na obiteljsku mirovinu:

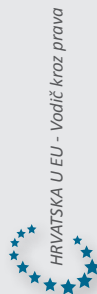
- ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio 60 godina života
- ako je roditelj mlađi od 60 godina, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava nastala opća nesposobnost za rad, sve dok takva nesposobnost traje, a ako za vrijeme trajanja ovog prava navrši 60 godina života, trajno zadržava pravo na mirovinu.

Pravo na obiteljsku mirovinu gube stupanjem u brak udovica, odnosno udovac mlađi od 50 godina, osim ako to pravo imaju zbog opće nesposobnosti te djeca osiguranika, braća, sestre te druga djeca bez roditelja, osim djece koja su to pravo stekla zbog opće nesposobnosti za rad i djece koja se nalaze na redovitom školovanju.

Ostvarivanje prava - podnošenje zahtjeva

Pravo na obiteljsku mirovinu može steći najranije od prvoga dana sljedećeg mjeseca od mjeseca u kojem je korisnik umro.

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva područnoj službi ili područnom uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osobe koja podnosi zahtjev.

Ako je prebivalište podnositelja zahtjeva u inozemstvu, nadležna je područna služba ili ured na čijem je području bilo posljednje osiguranje.

Vaše pravo na obiteljsku mirovinu kada se krećete unutar Europske unije

Propisi koji se odnose na starosnu mirovinu odnose se i na obiteljsku mirovinu prema propisima Europske unije.

Obiteljska mirovina isplaćivat će se bez obzira u kojoj državi članici nadživjeli bračni/izvanbračni drug ima prebivalište.

VIII. DAVANJA ZA OZLJEDE NA RADU I PROFESIONALNE BOLESTI

1. DAVANJA S OSNOVE ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

Tko ostvaruje prava za slučaj ozljeda na radu, odnosno profesionalne bolesti?

Najbrojnija skupina osiguranika za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti su osobe u radnom odnosu kod domaćeg ili stranog poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te obrtnici i osobe koje obavljaju djelatnost samostalnih zanimanja.

Osim njih obvezno se za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti osiguravaju i osobe izabrane ili imenovane na stalne dužnosti u određenim tijelima državne vlasti odnosno jedinicama lokalne i regionalne samouprave, ako za taj rad primaju plaću, članovi uprave trgovačkih društava ako nisu obvezno zdravstveno osigurani po osnovi rada, osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj koje rade u inozemstvu kod stranog poslodavca a nisu tamo osigurane, osobe koje obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva kao jedino ili glavno zanimanje, ako su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, a nisu osigurane po osnovi rada i druge osobe određene zakonom.

Postoji skupina osiguranika za koje postoji obveza osiguranja u

posebnim okolnostima i dok traju te okolnosti. To su primjerice učenici i studenti za vrijeme praktične nastave, stručne prakse, stručnih putovanja ili rada putem ovlaštenih posrednika, članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava za vrijeme sudjelovanja u zadacima obrane od požara, sportaši, treneri i organizatori u sklopu organizirane amaterske športske aktivnosti i dr.

Koja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja ostvarujete za slučaj ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti?

Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti obuhvaćaju:

1. preventivne mjere koje uz ostalo sadrže i mjere za sprečavanje i otkrivanje profesionalnih bolesti te sprečavanje ozljeda na radu (preventivni liječnički pregledi i dijagnostički postupci te praćenje zdravstvenog stanja radnika sukladno programu mjera specifične zdravstvene zaštite radnika)

2. prava za slučaj priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti

a) pravo na zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj i inozemstvu pod uvjetima, u opsegu i na način koji je utvrđen zakonom i propisima HZZO-a te međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju

b) pravo na novčane naknade

-naknadu plaće za vrijeme bolovanja (u visini 100% od propisane osnovice za naknadu)

-naknadu troškova prijevoza (kod korištenja zdravstvene zaštite zbog ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti u visini troškova prijevoza javnim prijevoznim sredstvima po najnižoj cijeni i najkraćoj relaciji prema službenom daljinomjeru javnog prijevoznika),

-naknadu pogrebnih troškova (u slučaju smrti osigurane osobe ako je smrt neposredna posljedica ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti u visini iznosa standardne opreme za pogreb i visini troškova prijevoza pogrebnika).

Kako se prava ostvaruju?

Pravo na preventivne preglede i dijagnostičke postupke u okviru specifične zdravstvene zaštite radnika ostvaruje se kod doktora specijaliste medicine rada kojeg je izabrao poslodavac. Osoba koja samostalno obavlja djelatnost osobnim radom sama izabire doktora specijalistu medicine rada.

Ako se dogodi ozljeda na radu, a postoji sumnja na profesionalnu bolest potrebno je pokrenuti postupak pred nadležnim područnim uredom HZZO-a radi utvrđivanja odnosno priznavanja prava osnovom ozljede na radu ili profesionalne bolesti. Postupak se pokreće podnošenjem prijave o ozljedi na radu odnosno profesionalnoj bolesti koju popunjavaju poslodavac i izabrani doktor opće (obiteljske) medicine osiguranika.

Prava po priznatoj ozljedi na radu odnosno profesionalnoj bolesti teku od dana nastanka te ozljede odnosno bolesti. Pravo na zdravstvenu zaštitu ostvaruje se kod ugovornih subjekata HZZO-a na području Republike Hrvatske, a osiguranici ostvaruju i pravo na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu pod uvjetima, u opsegu i na način koji je utvrđen zakonom i propisima HZZO-a te međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju.

Bolovanje vezano uz priznatu ozljedu na radu i profesionalnu bolest vodi izabrani doktor opće/ obiteljske medicine, a za to vrijeme osiguranici ostvaruju pravo na naknadu plaće.

Pravo na naknadu troškova prijevoza u svezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, neovisno o udaljenosti od mjesta u kojem osiguranik živi do mjesta u koje je upućen radi pružanja zdravstvene zaštite, osiguranik ostvaruje podnošenjem zahtjeva nadležnom područnom uredu HZZO-a.

Pravo na naknadu za pogrebne troškove ostvaruje se podnošenjem zahtjeva nadležnom područnom uredu HZZO-a i pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja je snosila troškove pokopa osigurane osobe kod koje je smrt nastupila uslijed priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti.

Vaša prava za slučaj ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti kada se krećete unutar Europske unije

Ako ste pretrpjeli ozljedu na radu ili ste oboljeli od profesionalne bolesti za vrijeme boravka u drugoj državi članici Europske unije, imate pravo, na temelju Europske kartice, koristiti zdravstvenu zaštitu u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi države u kojoj se nalazite.

Osiguranik koji je upućen na rad u državu članicu Europske unije ostvaruje pravo na naknadu plaće za vrijeme bolovanja zbog priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti sukladno hrvatskim te europskim propisima o socijalnom osiguranju.

2. DAVANJA S OSNOVE MIROVINSKOG OSIGURANJA

Naknada zbog tjelesnog oštećenja

U slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osiguranik može ostvariti pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja. Pod tjelesnim oštećenjem podrazumijeva se gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela, što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtijeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira uzrokuje li to oštećenje ili ne uzrokuje invalidnost. Tjelesna oštećenja i njihovi stupnjevi izražavaju se u postocima od 30 do 100% i sadržani su u zakonom utvrđenoj listi tjelesnih oštećenja. Naknada zbog tjelesnog oštećenja određuje se od posebno određene osnovice, u jednakoj svoti za svaki stupanj tjelesnog oštećenja i isplaćuje se korisniku, bez obzira na to je li zaposlen ili ne.

Kako i gdje ostvariti pravo?

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva područnoj službi ili područnom uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osobe koja podnosi zahtjev. Ako je prebivalište podnositelja zahtjeva u inozemstvu, nadležna je područna služba ili ured na čijem je području bilo posljednje osiguranje.

Invalidska mirovina zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti vidi poglavlje V.

Vaše pravo za slučaj ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti kada se krećete unutar Europske unije

Pravo na novčano davanje za ozljedu na radu ili profesionalnu bolest možete ostvariti u onoj državi članici u kojoj je nastala ozljeda na radu ili profesionalna bolest.

IX. OBITELJSKA DAVANJA

O PRAVU NA DOPLATAK ZA DJECU

Doplatak za djecu novčano je primanje koje koristi roditelj ili druga osoba kojoj je dijete povjereno na čuvanje i odgoj, a radi potpore uzdržavanja i odgoja djece.

Pravo na doplatak za djecu stječe se i ostvaruje ovisno o broju djece i visini ukupnog dohotka članova kućanstva korisnika te drugim propisanim uvjetima.

Za ostvarivanje prava na doplatak za djecu izvanbračna se zajednica izjednačava s bračnom zajednicom.

Doplatak za djecu ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja, osim prema sudskoj odluci radi uzdržavanja u korist djece za koju se ostvaruje taj doplatak.

Doplatak za djecu osobno je pravo korisnika i ne može se prenositi na drugu osobu, a iznimno se može isplaćivati drugoj osobi.

Ako oba roditelja mogu ostvariti pravo na doplatak za djecu dužni su se sporazumjeti koji od njih će to pravo ostvariti, a pravo na doplatak može se ostvariti samo po jednoj osnovi.

Pravo na doplatu za djecu, može se ostvariti do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 19 godina života. Iznimka je predviđena za djecu s oštećenjem zdravlja za koju doplata pripada do 21. godine života, a za dijete s težim oštećenjem zdravlja doplata za djecu pripada do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina života.

Doplata za djecu ne pripada korisniku:

- za vrijeme dok se dijete nalazi na školovanju u inozemstvu;
- za dijete koje je stalno smješteno u ustanovi u kojoj ima uzdržavanje na teret proračuna.

Pravo na doplatu za djecu prestaje stupanjem djeteta u brak.

Uvjeti

- hrvatsko državljanstvo, odnosno za stranca status stalnog boravka u Republici Hrvatskoj,
- prebivalište u Republici Hrvatskoj najmanje tri godine prije podnošenja zahtjeva
- ukupni dohodak do 50% proračunske osnovice po članu kućanstva mjesečno, tj. u 2012. godini ne smije prelaziti 1.663,00 kn mjesečno po članu
- zajedničko kućanstvo s djetetom.

Prema posebnim uvjetima, tj. neovisno o ukupnom dohotku kućanstva doplata za djecu korisniku pripada za:

- djecu s težim oštećenjem zdravlja
- djecu smrtno stradalog, nestalog ili zatočenoga hrvatskog branitelja, na osnovi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Stopa doplatka za djecu određuje se u postotku od proračunske osnovice i ovisi o utvrđenom dohodovnom cenzusu, o zdravstvenom stanju djeteta te o statusu roditelja.

Proračunska osnovica se za svaku godinu određuje Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske, a u 2012. godini iznosila je 3.326,00 kn.

Ostvarivanje prava - podnošenje zahtjeva

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva područnoj službi ili područnom uredu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osobe koja podnosi zahtjev.

Vaše pravo na obiteljska davanja kada se krećete unutar Europske unije

Obiteljskim davanjem smatraju se sva novčana davanja i davanja u naravi namijenjena pokrivanju obiteljskih troškova.

Ako pravo na obiteljsko davanje ovisi o razdobljima osiguranja ili prebivanja, ta razdoblja će se uzeti u obzir iz druge države članice ako je to potrebno.

Obiteljsko davanje ne može se isplaćivati za isto razdoblje i za istog člana obitelji istodobno iz dvije ili više država članica Europske unije. Propisi Europske unije sadrže jasna pravila koja će država članica Europske unije isplaćivati obiteljska davanja. Prema tim propisima država zaposlenja ima prednost pred državom prebivališta. Ako postoji zaposlenje u dvije ili više država članica, prednost će imati ona država članica u kojoj djeca prebivaju. Ako je iznos davanja u državi članici prebivališta veći od iznosa davanja u državi članici zaposlenja, država članica prebivališta dužna vam je platiti razlikovni dodatak kako bi se nadoknadila razlika između ta dva davanja. Ovim odredbama omogućuje se da ostvarite pravo na najviši iznos obiteljskog davanja predviđen zakonodavstvom jedne od navedenih država članica.

X. DAVANJA ZA NEZAPOSLENOST

PRAVO NA NOVČANU NAKNADU ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Uvjeti za ostvarivanje prava

Da bi nezaposlena osoba ostvarila pravo na novčanu naknadu mora:

- ispuniti uvjet prethodnog rada,

- u zakonskom roku se mora prijaviti nadležnom područnom uredu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i podnijeti zahtjev za novčanu naknadu,
- radni odnos ne smije prestati njezinom krivnjom ili voljom.

Prethodni rad

Pravo na novčanu naknadu stječete ako u trenutku prestanka radnog odnosa imate najmanje 9 mjeseci rada u posljednja 24 mjeseca.

Za ostvarivanje tog prava u Republici Hrvatskoj (ili u nekoj drugoj državi članici Europske unije) uzet će vam se u obzir vrijeme koje ste proveli na radu u bilo kojoj državi članici Europske unije uključujući i Hrvatsku.

Na primjer, ako ste radili u Republici Hrvatskoj 4 mjeseca, a prije toga u nekoj drugoj državi članici Europske unije 5 mjeseci, prilikom utvrđivanja prava na novčanu naknadu uzet će vam se u obzir vrijeme koje ste proveli na radu u obje navedene države.

Rok za prijavu i podnošenje zahtjeva

Radi ostvarivanja prava na novčanu naknadu morate se prijaviti Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u roku od 30 dana od prestanka radnog odnosa i podnijeti zahtjev za novčanu naknadu.

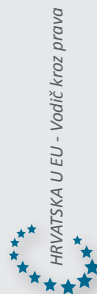
Ako ste nakon prestanka radnog odnosa bili bolovanju, odnosno rodiljnom, roditeljskom, posvojiteljskom ili skrbničkom dopusta onda se morate prijaviti u roku od 30 dana od prestanka neke od tih okolnosti.

Prijavljujete se i zahtjev podnosite u područnom uredu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u kojem imate prijavljeno prebivalište ili uobičajeno boravište.

Temelj prestanka radnog odnosa

Pravo na novčanu naknadu ne možete ostvariti ako vam je radni odnos prestao:

- zbog toga što ste otkazali radni odnos, osim u slučaju izvanrednog otkaza ugovora o radu uzrokovanog ponašanjem poslodavca,
- pisanim sporazumom o prestanku radnog odnosa,

- zbog toga što niste zadovoljili na probnom radu ili niste zadovoljili tijekom pripravničkog, odnosno vježbeničkog staža, odnosno niste u propisanom roku položili stručni ispit,
- zbog povrede obveza iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivenim ponašanjem radnika) kao i zbog teške povrede radne obveze (izvanredni otkaz)
- zbog izdržavanja kazne zatvora duže od 3 mjeseca.

Visina novčane naknade

Visina novčane naknade ovisi o plaći koju ste ostvarili prije prestanka radnog odnosa jer osnovicu za utvrđivanje visine novčane naknade čini prosjek obračunate plaće, umanjen za doprinose za obvezna osiguranja ostvaren u tromjesečnom razdoblju koje je prethodilo prestanku radnog odnosa, odnosno službe.

Novčana naknada za prvih 90 dana korištenja iznosi 70%, a za preostalo vrijeme korištenja 35% od osnovice.

Propisan je najniži i najviši iznos novčane naknade.

Najviši iznos novčane naknade ovisi o prosječnoj plaći isplaćenju u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godini te novčana naknada za prvih 90 dana korištenja ne može biti viši od 70%, a za preostalo vrijeme korištenja ne može biti viši od 35% iznosa te plaće. Najniži iznos novčane naknade ovisi o minimalnoj plaći u Republici Hrvatskoj umanjenoj za doprinose za obvezna osiguranja te novčana naknada ne može biti niži od 50% iznosa te plaće.

Trajanje novčane naknade

Pravo na novčanu naknadu možete ostvariti i trajanju od 90 do 450 dana, a što ovisi o ukupnom vremenu koje ste proveli na radu.

- 90 dana ako je provela na radu od 9 mjeseci do 2 godine,
- 120 dana ako je provela na radu više od 2 godine,
- 150 dana ako je provela na radu više od 3 godine,
- 180 dana ako je provela na radu više od 4 godine,
- 210 dana ako je provela na radu više od 5 godina,
- 240 dana ako je provela na radu više od 6 godina,

- 270 dana ako je provela na radu više od 7 godina,
- 300 dana ako je provela na radu više od 8 godina,
- 330 dana ako je provela na radu više od 9 godina,
- 360 dana ako je provela na radu više od 10 godina,
- 390 dana ako je provela na radu više od 15 godina,
- 420 dana ako je provela na radu više od 20 godina,
- 450 dana ako je provela na radu više od 25 godina.

Postoji izuzetak od ovog pravila:

Ako ste proveli na radu 32 godine i nedostaje vam do 5 godina do ispunjenja uvjeta dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu imate pravo na novčanu naknadu sve do ponovnog zaposlenja ili nastupanja neke druge okolnosti za prestanak prava na novčanu naknadu.

Za utvrđivanje trajanja prava na novčanu naknadu uzet će vam se u obzir vrijeme koje ste proveli na radu u bilo kojoj državi članici Europske unije uključujući i Hrvatsku.

Prestanak prava na novčanu naknadu

Pravo na novčanu naknadu prestaje vam ako:

- zasnujete radni odnos
- istekne vrijeme za koje ste imali pravo na novčanu naknadu
- obavljate posao bez potvrde, ugovora, odnosno rješenja na temelju kojeg radite
- registrirate trgovačko društvo ili drugu pravnu osobu ili steknete više od 25% udjela u trgovačkom društvu ili drugoj pravnoj osobi,
- postanete predsjednik ili član uprave društva,
- registrirate obrt, slobodno zanimanje ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva,
- postanete poljoprivredni osiguranik po propisima o mirovinskom osiguranju
- zaposlite se prema posebnim propisima,
- ispunite uvjete za starosnu mirovinu, ostvarite obiteljsku, invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad ili ostvarite invalidsku

mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad u iznosu višem od utvrđene novčane naknade

- imate utvrđenu opću nesposobnost za rad,
- ostvarite naknadu po posebnim propisima u iznosu višem od utvrđene novčane naknade,
- nastupite na izdržavanje kazne zatvora duže od 3 mjeseca,
- navršite 65 godina života,
- odbijete se uključiti u obrazovanje koje organizira odnosno troškove snosi Zavod ili bez opravdanog razloga prekinete ili ne završite obrazovanje,
- se ne javite Zavodu u dva uzastopna mjeseca, a ne obavijestite Zavod o opravdanim razlozima nejavljanja,
- ne ispunjavate uvjete o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad,
- odjavite se s evidencije
- ne prihvatite zaposlenje ili svojim postupanjem uzrokuje odbijanje zaposlenja od strane poslodavca,

Vaše pravo na novčanu naknadu kada se krećete unutar Europske unije

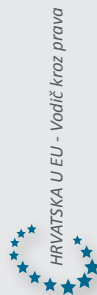
Ako ostvarujete pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj te odlučite tražiti posao u nekoj drugoj državi članici Europske unije naknadu možete zadržati i dalje ju koristiti najduže još tri mjeseca ako ispunite slijedeće uvjete:

- *u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje morate biti prijavljeni kao nezaposlena osoba najmanje 4 tjedna nakon što ste postali nezaposleni*
- *Hrvatskom zavodu za zapošljavanje morate najaviti odlazak i zatražiti izdavanje obrasca U2*

- *u zavod za zapošljavanje države u kojoj tražite posao morate se prijaviti u roku od 7 dana od datuma kada ste prestali biti na raspolaganju Hrvatskom zavodu za zapošljavanje*
- *u toj državi morate aktivno tražiti posao i biti raspoloživi za rad*
- *naknadu će vam isplaćivati Hrvatski zavod za zapošljavanje najduže tri mjeseca direktno na vaš bankovni račun i u iznosu koji vam je utvrđen u Republici Hrvatskoj*
- *zavod za zapošljavanje države u kojoj ćete tražiti posao obavještavat će Hrvatski zavod za zapošljavanje da li se redovno javljate istom Zavodu odnosno da li ispunjavate sve uvjete o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad*

Zapošljavanje u inozemstvu

- ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, Hrvatski zavod za zapošljavanje postat će dio Europske mreže javnih službi za zapošljavanje (EURES) te će Vam biti dostupna usluga posredovanja pri zapošljavanju u drugim članicama Europske unije.
- u okviru Hrvatskog zavoda za zapošljavanje djeluju 4 Migracijska informacijska centra (MIC) u Područnim uredima Zagreb, Osijek, Rijeka i Split.
- u Migracijskim informacijskim centrima možete dobiti informacije i savjetodavne usluge vezano uz zapošljavanje, životne uvjete, vize, školovanje u inozemstvu, imigracijske programe, prava i zaštitu imigranata, spajanje obitelji u zemljama članicama Europske unije, Švicarskoj, SAD, Kanadi, Novom Zelandu i Australiji, a također su Vam dostupne i informacije o mogućnostima dolaska stranaca ili povratnika u Republiku Hrvatsku.
- detaljne informacije (dogovaranje termina savjetovanja) <http://www.hzz.hr/default.aspx?id=7372>

XI. STUDENTI

Ako studirate u Hrvatskoj prema hrvatskim propisima o školovanju te ste prijavljeni na obvezno zdravstveno osiguranje u HZZO-u, ostvarujete pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja na isti način i u istom opsegu kao i druge osigurane osobe HZZO-a.

Također, za vrijeme praktične nastave, stručne prakse, stručnih putovanja, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i studenata, obvezno trebate biti osigurani i za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Ako imate uredan status osigurane osobe u HZZO-a, ostvarujete pravo i na roditeljnu te roditeljsku brigu o djetetu kao i pravo na pripadajuću novčanu naknadu.

Kako se prava ostvaruju?

Zdravstvenu zaštitu na teret obveznog zdravstvenog osiguranja u Hrvatskoj možete ostvariti kod ugovornih subjekata HZZO-a.

U slučaju nastanka ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti za vrijeme praktične nastave, potrebno je dostaviti u nadležni područni ured HZZO-a ovjerene tiskanice prijave ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti koje ispunjava fakultet.

Ako se ozljeda ili bolest dogodila za vrijeme rada, preko posrednika pri zapošljavanju, tiskanicu ispunjava isti posrednik.

Zahtjev za roditeljnu i roditeljsku brigu o djetetu trebate dostaviti u područni ured HZZO-a koji je nadležan prema mjestu vašeg prebivališta.

Vaša prava kada se krećete unutar Europske unije

Ako kao osigurana osoba HZZO-a privremeno boravite u jednoj od država članica Europske unije te se iznenada razbolite, ozlijedite ili doživite nesreću, imat ćete pravo u toj državi koristiti zdravstvenu zaštitu koja se ne može odgoditi do planiranog povratka u Hrvatsku, a na teret HZZO-a. Pravo na zdravstvenu zaštitu ćete tada koristiti osnovom Europske kartice zdravstvenog osiguranja.

Ako imate prebivalište ili boravište u drugoj državi članici Europske unije, a prema hrvatskim propisima ostvarujete pravo na određene novčane naknade, njih će vam u drugoj državi članici Europske unije i nadalje isplaćivati HZZO u skladu s hrvatskim propisima. Sporazumom između država može se dogovoriti da vam ih isplaćuje ustanova države u kojoj se nalazite, ali i tada sukladno hrvatskim propisima i na teret HZZO-a.

Ako je za ostvarivanje prava na rodiljne i roditeljske potpore određeno da prethodno morate imati ostvareno prebivalište ili obvezno zdravstveno osiguranje u određenom razdoblju, za ostvarivanje tog prava u jednoj državi članici Europske unije, pa tako i u Hrvatskoj, uzet će vam se u obzir duljina prebivališta ili zdravstvenog osiguranja koje ste ostvarili i u drugoj, odnosno drugim državama članicama Europske unije.

Kontakt

**HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE
SREDIŠNJA SLUŽBA
A. Mihanovića 3
Zagreb**

**INFO TELEFONI: 01/4891-666 ; 0800 63 63 63
www.mirovinsko.hr**

**HRVATSKI ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE
DIREKCIJA
Margaretska 3
Zagreb**

**0800 7979
(za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja)
0800 7989
(za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja)**

www.hzzo.hr

Kontakt

**HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
SREDIŠNJI URED**
Radnička cesta 1
Zagreb

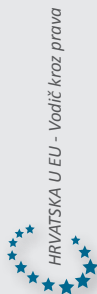
INFO TELEFON: 01/6444 000

www.hzz.hr

REGOS - SREDIŠNJI REGISTAR OSIGURANIKA
Gajeva ulica br. 5
Zagreb

POZIVNI CENTAR: 01/ 4898- 999

www.regos.hr

Impresum

Nakladnik:

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

Za nakladnika:

prof.dr.sc. Mirando Mrsić, dr.med.

Brošura je pripremljena u okviru IPA 2009 Twinning projekta „Jačanje administrativnih kapaciteta nadležnih tijela i provedbenih ustanova na području koordinacije sustava socijalne sigurnosti“.

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, Hrvatska

*«Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije.
Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Ministarstva rada i mirovinskoga sustava i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.»*

Tisak:

KERSCHOFFSET ZAGREB d.o.o.

poduzeće za grafičku djelatnost i nakladništvo

Ježdovečka 112, Zagreb - Lučko

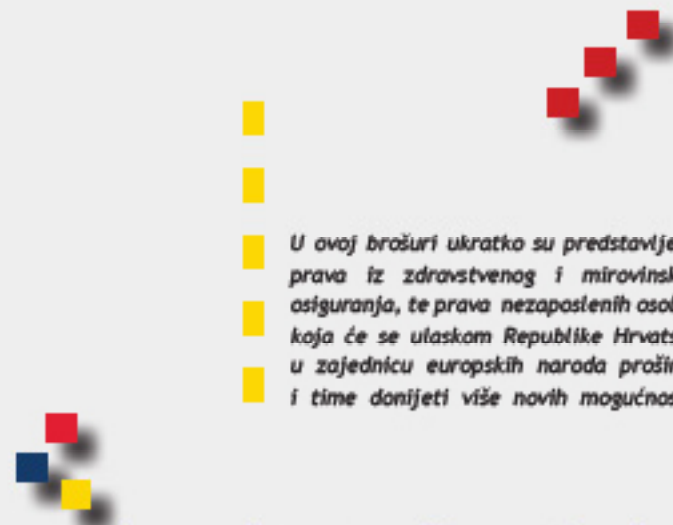
Naklada:

110 000 komada

© Europska unija, 2012.

Korištenje sadržaja dopušteno je uz navođenje izvora.

ISBN 978-953-57410-0-8

U ovoj brošuri ukratko su predstavljena prava iz zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, te prava nezaposlenih osoba, koja će se ulaskom Republike Hrvatske u zajednicu europskih naroda proširiti i time donijeti više novih mogućnosti.

Članstvo u EU od 1. srpnja 2013. - vaše mogućnosti

Ovaj projekt financiran je sredstvima Europske unije

USTANOVE NADLEŽNE ZA PROVEDBU SUSTAVA SOCIJALNE SIGURNOSTI

- www.mirovinsko.hr
- www.hzzo.hr
- www.hzz.hr
- www.regos.hr